Nagyvárad, 1901. VII. évfolyam 189. szám. Csütörtök, augusztus 22.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
A kiadóhivatalban átvéve:
Egész évre — — — 16 kor.
Negyedévre — — — 4 „
Helyben házhoz hordva:
Egész évre — — — 20 kor.
Negyedévre — — — 5 „
Vidékre postán szállítva:
Egész évre — — — 24 kor.
Negyedévre — — — 6 „

TISZÁNTÚL
POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és ünnep utáni napok kivételével.
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apácza-utcza 3.
A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.
Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.
Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVARAD, aug. 21.

Ünneprontók.

— Cséplés Szent István napján. —

Alig egy hónappal ezelőtt áldoztak kegyelettel néhai *Baross* Gábor emlékének, abból az alkalomból, hogy tiz éves fordulója volt a vasárnapi munkaszünetről szóló törvény életbeléptetésének.

A vasminiszter nemes gondolkodása, humanus érzése hozta létre ezt a törvényt, a mely a munkás osztály részére akarta biztositani a hat napi munka után a pihenést.

Az 1891. évi XIII. tczikk a vasárnapi munkaszünetet Szent István napjára mint nemzeti ünnepre is kiterjesztette s ezzel is hozzájárult, hogy méltó kegyelettel ülje meg a nemzet e napot, a mely századok óta törvényes ünnep volt minden igaz magyar szivében.

Ezt a napot — mint értesülünk — Biharmegyében több helyen megszentségtelenitették a nemzeti nagy ünnepet ugyancsak zavaró munkával.

Schwarcz Gyula földbirtokos gyapolyi pusztáján Szent István napján is csak ugy hozzáláttak a csépléshez, mint más közönséges napon. Midőn a bihar-félegyházi körjegyző, — kinek hatáskörébe a gyapolyi puszta tartozik, — tudomást vett az ünneprontásról, azonnal betiltotta a munkát.

A birtokosnak azonban csak nem rendelkezik egy szerény falusi jegyző. Nem hajtott a jegyző tilalmára, hanem táviratozott *Szunyogh* Péter alispánnak. És a válasz csakhamar megérkezett. A jegyző nagy ámulatára az volt az alispán válaszában, hogy: *a cséplőgépekkel szabad dolgozni.* Zakatolt is egész nap a gép, teltek a zsákok. Egy nagy csapat keresztény ember dolgozott a törvény által is megünnepelni rendelt szent napon.

Baross Gábor miniszter 1891. julius 1-én kiadott rendelete (II. 13.) a következőket mondja:

»a gépiparnál *a sürgős és halasztathatlan javitási munkák* legfeljebb délelőtt 10 óráig engedhetők meg.«

Bajosan hisszük, hogy ezen miniszteri rendeletet nem ösmernék a vármegyeházán.

Még itt azt sem lehet felhozni megokolásul, hogy sürgős természetü volt a munka, a melylyel megszentségtelenitették az ünnepet. A cséplés hosszu ideig eltart s igy egy nap nem sok késedelem lett volna.

Végre is azon nem csodálkozunk annyira, ha egy nem keresztény birtokos nem bir fogékonysággal a magyar nemzet multja, szent hagyományai és nagy alakjai iránt. Ők nyiltan hirdetik azt a magyar lélekre éppen nem valló felfogást, hogy nekik éppen annyi közük van a honalapitáshoz és dicső első szent királyunkhoz, mint akár a zulukafferek főnökének.

Annál jobban csodálkozunk azon, hogy az ünneprontás éppen a vármegye alispánja közreműködésével történt. Egy ősi magyar keresztény család sarja, azt hittük, több kegyelettel viseltetik a nemzet első nagy királyának szent emléke iránt. De ettől eltekintve, szentesitettt törvény tiltja a Szent István nap megszentségtelenitését.

És ha a törvény ad is felhatalmazást a vármegye alispánjának, hogy kivételes esetekben a munkaszünet alól felmentést adjon, bajosan felel meg a törvény szellemének, ha azt a hatalmat ilyenre használja.

Az 1891-iki XIII. törvényczikknek sok hibája és hiánya van. Egy hónappal ezelőtt, a törvény tiz esztendős évfordulóján maga a liberális sajtó is rámutatott ezekre. Ideje lenne revidálni Baross Gábor ezen alkotását. De addig is elvárhatja az ország népe, hogy az illetékes hatóságok a törvény intentióinak s főleg a hazafias, humánus és keresztény elveknek megfelelőleg intézkedjenek e törvény végrehajtását illető kérdésekben és ne tekintsenek egyesek önző kapzsiságára.

Kalimpálás.

Lakik a mi utczánkon valaki; kilétét annál kevésbbé árulhatom el, mert magam sem tudom, kicsoda voltaképpen. De csak jöjjön valaki arrafelé ugy este 8 óra tájban, rögtön érdeklődni fog az iránt, ki lehet az, a ki miatt menekülni kénytelen az utczának tájékáról is?

Van u. i. az illetőnek egy igen kopott zongorája, egy igen kopott nótája és elkophatlan passziója örökké ezt az egy nótát kinozni. Mikor beköltöztek a lakásba, első este megpendült a nóta:

Száz liba egy sorba!

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Áldozat.

Irta: **Francois de Nion.**

Az éjszaka mély csöndjében s a kék szoba szelid nyugalmában a falióra egyhangu ketyegését hirtelen az óra ütése szakitotta félbe. De La Férené reszketett, mikor azt hallotta, hogy az óra hármat üt.

— Három óra! És ő még nincs itthon!

Kiugrott az ágyból s átment a férje szobájába; hátha talán már hazajött s lefeküdt, anélkül, hogy a feleségét fölébresztette volna?

De már a küszöbről látta, hogy az ágy érintetlen, látta, hogy a szobában nincs senki. Már előre tudta, hogy ez igy lesz; hiszen máskor mindig észrevette, mikor a férje hazajött!

Lefeküdt tehát ismét, de csakhamar felült az ágyban, s hallgatózott. Épen befordult egy kocsi az utczasarkon, s a kapu előtt ugy elhallgatott a zörgése, mintha az egész kocsit elnyelte volna a föld.

Luise ismerte már ezt a zajt, tudta, hogy most mindjárt be fog csapódni a kapu, aztán feljön valaki a lépcsőn, s megfordul a kulcs a zárban s aztán, mint már annyiszor, ismét azt fogja látni, hogy a férje odajön az ágyhoz, föléje hajol, s rá mosolyog.

És mindig dobogott a szive, noha ehhez a hosszas várakozáshoz már hozzá volt szokva. Bizonyos volt benne, hogy a férje szereti őt és hü hozzá, de más borzasztó dolgok is történhettek vele . . .

Csakugyan feljött valaki a lépcsőn, — csikorgott a kulcs a zárban — valaki a szomszéd szobában ledobta a kabátját, s eldobta a czilinderét . . . Már előre tudja, hogy azon az ajtón, mely most mindjárt ki fog nyilni, a düh jön be, a kétségbeesés vagy talán a tönkrejutás . . .

De az asszony már előre tudta, betanulta, hogy mit fog tenni. Szeliden igy szólt a férjéhez:

— Későn jösz haza, Jacques.

Szemeivel kérdőleg, szuróan nézett a férjére; látta, hogy a szőke bajusz alatt remegnek az ajkak — s ebből egyszerre megtudott mindent:

— Vesztettél, Jacques?

A férj leült az ágyra s játszott a gyürüivel.

— Valamicskét. Egy kis idő óta különösen nincs szerencsém.

— Istenem, minek is játszik az ember, ha annélkül oly boldog lehetne! — És sokat vesztettél?

— Nagyon sokat.

— Hát mennyit?

— Erről majd holnap beszélünk, most aludjál.

— Nem tudok aludni. — Tudod, hogy kezdek félni tőled? Mondd meg a valót; jobb, ha mindent tudok . . . Mondd, Jacques, mennyit vesztettél?

— Sok pénzt vesztettem! Elég, ha holnap megtudod . . .

— De én most akarom tudni!

— Körülbelül ötszázezer frankot.

A szegény asszony el volt ugyan készülve rá, hogy borzasztó dolgot fog hallani, de ez az összeg mégis oly óriási volt, hogy elrémült tőle. Hanyatt dőlt a párnáira s hideg veriték verte ki a homlokát.

A férj megkönnyebülve sodorgatta a bajuszát. Az asszony gyenge, elhaló hangon ismételte.

— Ötszázezer frankot vesztettél? Ma éjjel?

— Nem ma éjjel, nem egyszerre . . . hiszen nem vagyok őrült.

— Tehát hogyan?

— Ez már egy hónap óta tart. Először Letyurneur fosztott ki, akinek most hihetetlen szerencséje van. A veszteséget Montrésoron akartam visszanyerni, amely egészen biztos ló volt, de a legutolsó perczben letört; aztán az aranybánya-részvényekkel próbálkoztam, — de ez se sikerült, a tőzsdén nekem sohasem volt szerencsém . . . És most már nyolcz nap óta üldöz a kártyában a szerencsétlenség . . . igen, valósággal üldöz!

Az asszony mégegyszer ismételte:

— Ötszázezer frankot vesztettél!

A férj dühösen felugrott és felkiáltott:

Akkor csak érdekes különlegességnek vettem a dolgot s örvendtem, hogy egygyel több zenekedvelő van az utczánkban. Másnap már kissé különösnek találtam a dolgot, harmadnap megelégeltem — most pedig ha csak hallom a jól ismert hangokat, csukom előle az ablakot, menekülök a legtávolabb eső szobába s felsóhajtok fájdalmasan:

— Minek is van zongora a világon.

Pedig máskülönben kedvencz hangszerem a zongora.

Ez a keservesen pittyegtetett nóta jut most eszembe, mikor némely lapokat forgatok.

Az egyetemi ifjak kiadtak egy pályázatot s azt elég vakmerőek voltak Nagyboldogasszony napjáról, régi magyar szokás szerint keltezni.

Ugyancsak a képviselőház és a főrendiház elnöksége tudatta a magyar törvényhozás tagjaival, hogy a király születésnapján és Szent István napján a hivatalos mise hány órakor lesz a Mátyás-templomban.

Két olyan gravámen, mely a liberalizmus vörös sipkájától szinte bohócz módra fellelkesülő lapocskákban egyszerre felforralta az árpalét s mint valami hallatlan sérelem orvoslását követelték, hogy a pályázat aug. 15-ről kelteztessék s ezentul a dohány-utczai zsidó istenitiszteletre is hivják meg a képviselőket és főrendeket.

Nem kérdve azt, vajjon elmennének-e oda a magyar törvényhozók, csak egy megjegyzésünk van az efféle zajongásokra.

A liberális kirohanások alapja a törvénybe iktatott vallási egyenjoguság. Nos hát az egyenjoguság jelenti az eddig bizonyos jogokból kizártak fölemelését, de nem jelenti semmi esetre sem az eddigi jogok megszüntetését, a jogosultak *elnyomását*, mint a hogy ezek a lapocskák szeretnék. Az ünnepekről való keltezés régi magyar becsületes szokás, attól ugyan semmiféle uj magyarkodó szokásért el nem térünk. Ha valakinek tetszik, keltezze a levelét purimról, ahhoz nem szólunk, legfeljebb mosolyogni fog rajta 100 ember közül 99. De régi magyar szokásban a liberalizmus sérelmét látni: ez már olyan vakság, a melyen szintén csak szánakozva mosolyogni lehet.

Ugyanigy vagyunk a Szent István-ünneppel is, mely törvénybe iktatott nemzeti ünnep.

Különben ezek a liberális nyögdécselések nagyon emlékeztetnek az én kellemes szomszédomra. Csak fujják, csak kalimpálják a nótát keservesen s nem veszik észre, hogy mindenki megunta már az örökös egyforma nótát s menekülne előlük akár hová. Nem látnak, nem hallanak semmit; s a nóta fel-felhangzik mindennap keservesen, fület hasogatóan:

Száz liba egy sorba!

Választási mozgalmak.

A *székelyhidi* kerület függetlenségi és 48-as pártja vasárnap egyhangulag a székelyhidi születésü dr. *Molnár* Ákost jelölte képviselőnek. *Kiss* Albert visszalépett a jelöltségtől.

Sarafov beszéde.

Az esküdtszéknek tanácskozásra való visszavonulása előtt Sarafov a következő szavakat intézte az esküdtekhez: »Azzal vádolnak bennünket, hogy értelmi szerzői vagyunk Fitovski és Mihajleanu meggyilkoltatásának. Teljes erőmből visszautasitom ezt az igazságtalan vádat. É büntény valódi szerzői azok, a kik aláirták a berlini szerződést és azután nem respectálták kötelezettségeiket. A maczedónok számos politikai gyilkosságot követtek el kémeken. A bukaresti gyilkosságok nem egyedül állók. De az én parancsomra követték-e el eme bűnténveket? Nem, ezerszer nem! A maczedón hazafiak, kiket kétségbeejt a vérre vágyakozó szumánosok zsarnoksága, ölik meg ennek kémjeit. Esküdt urak! Bizonyos vagyok benne, hogy mielőtt a tanácskozási terembe lépnének, már meghozták verdiktjüket. Lelkiismeretük negativ választ fog adni a feltett kérdésekre. Néhány percz mulva döntenek sorsunk fölött. Gondoljanak e pillanatban rabszolga testvéreinkre, kik ezerszámra vannak számüzve Azsiában és a kiknek panaszai mint gyászos visszhang jutnak az önök füleihez«. — A felmentő verdikt után a jelenlévők felkapták Sarafovot és társait és diadalmenetben vitték őket az utczákon. Vagy 10.000 ember kisérte őket haza; a nők utközben virágokat szórtak reájuk.

Spanyol-franczia szövetség.

Silvela volt miniszterelnök egy madridi lapba czikket irt, melyben azt igyekszik kimutatni, hogy Spanyolország azért vesztette el gyermekeit, mert a kormányok 1868-tól 1898-ig mindig az elszigeteltség politikáját követték. Silvela ajánlja, hogy a marokkói kérdésben és a Középtengeren való egyensulyt érintő más kérdésében is Spanyolország kössön formális szövetséget Franczia országgal, mert különben Marokkónak a közel jövőben várható felosztásánál ismét a rövidet huzná.

A pénzügyminiszter arat.

A magyar gazda sóhajtva takaritja el buzáját. Ismét rossz volt a termés, ismét a nyomor előtt áll a földmivelő. Az ország szivében, az Alföldön a buzatermés holdanként átlag nem több három mázsánál. Minden hozzáértő aggodalommal gondol a jövőre. Miért hanyatlik hazánkban évről-évre a termés? Miért fordul el a magyar földtől az Uristen? Es mikor érkezik el az időpont arra, hogy az állam rendkivüli segélylyel közbelépjen a lesujtott nép érdekében. Nem teheti ugyan jóvá a természet mulasztását, de legalább megkönnyitheti a terhek viselését. Már most rágódik azon a nép, hogy a kincstártól legalább a földadó és járulékaira nézve a jövő aratásig általános fizetési halasztást kell kérni.

A gyenge termés előreláthatólag ujabb csapás lesz az iparra és a kereskedelemre. A kedvezőtlen gazdasági viszonyok első sorban a kereskedelemre hatnak majd bénitólag. Ez pedig tengődésében nem tud kellő erőforrásokat nyujtani az iparnak. Földmives állam vagyunk és a föld ismét rá fog nehezedni iparra és kereskedelemre. Megyünk megint egy kissé visszafelé.

És ilyen időben, mikor mindenki aggódva néz fel az államra és tőle várja a segitséget, jelenik meg a pénzügyminiszternek következő rendelete:

Tekintettel az aratásra és az aratás után az ipar és kereskedelem várható fellendülésére és ennek folytán az általánosságban beálló nagyobb fizetési képességre, felhivom a pénzügyigazgatóságot, hogy a közadók és egyéb kincstári követelések behajtása iránt a legszigorubban intézkedjék.

— Igen! Akárhányszor ismételgeted is, ötszázezer frankot vesztettem!

S aztán még hozzátette, mintha büszkélkednék:

— Nem mindenki tud ennyit veszíteni, az már bizonyos!

Az asszony igen természetes hangon igy szólt:

— De kedves barátom, hogy veszithettél te ennyit? Hiszen nem volt ennyi pénzed!

— Tudod, hogy maradt még kétszázezer frankom. Ezt fölvettem.

— Es a többit hol vetted?

— A barátaim mind felajánlották a »hitelüket.« Mind nagyon szivesek voltak és segiteni akartak rajtam.

Az asszony már tudta, hogy mit jelent ez a »hitel« szó: elég tekintélyes összeget, amelyet a klub pénztárából minden tag fölvehet, de három nap alatt köteles visszafizetni. Az asszony nagyon leverten szólalt meg:

— Tehát most mit fogsz tenni? A neved a fekete táblára kerül.

— A fekete táblára! Annyira mégsem jutok!

S gyorsan hozzátette:

— Kedves Louise, én te rád is számitottam.

Az asszony érezte, hogy tőle is fog valamit kérni, vagy követelni a férje.

— Sohasem számithatsz reám! Nekem nincs jogom ahhoz, hogy segitsek rajtad. Ha egyedül volnék, akkor igen; de nem juttathatom nyomorba a gyermekeket!

— Louise!

— Kérlek, csak ezt ne követeld tőlem! Tudod, hogy mim maradt még? . . . Mert már eleget irtam alá. Ha eladom a birtokot, a papirjaimat és a házat, — az ügyvédem számitása szerint alig nyolczszázezer frankot kapok érte.

— No ez elég: ennyivel még rendbe hozhatom a dolgot, ha idejekorán megkapom a pénzt.

— És aztán miből élünk?

Ez volt az első eset, hogy erre gondoltak.

— Falura megyünk . . . takarékoskodni fogunk . . . s én dolgozom . . .

— Ugyan mit?

Az asszony ezt olyan meglepetéssel kérdezte tőle, hogy a férje kénytelen volt mosolyogni rajta. De aztán könytódult a szemébe.

— Igazad van, kedvesem. Igazán, milyen haszontalan naplopó vagyok!

Es aztán a felesége nyakát átkarolva Jacques De La Fére ugy zokogott, mint valami gyermek.

. . . . . .

A reggeli locsolástól még nedves volt az udvar, mikor De La Férené kinyitotta az ablakot és kiszólt az udvarra, hogy fogjanak be. Ebben a perczben bejött a szobába a két fiu, diáksapkával a fején s könyvvel a hóna alatt s vidáman »Jó reggelt« mondott. Az asszony elfordult az ablaktól.

Tönkre akarta tenni ezeket a gyermekeket, munkára, küzdelemre, a szegénységgel együtt járó megaláztatásokra akarta kárhoztatni őket, pedig oly büszkék voltak s oly boldogok! . . . Ezért fogatott most be! . . . De mi lesz ezzel a büszkeséggel, ha megtudják, hogy atyjuk? . . . Fejében ugy ütték-hajtották egymást a gondolatok, mint viharos időben az égen a felhők.

Képzeletében egyszerre megjelent előtte a kis falusi birtok, amelyet még meg lehetne menteni, ahol megélhetnének s ahol okosságra és mértékletességre tanitva nevelhetné ezeket a gyermekeket . . . S hirtelen eszébe jutott az az önző gondolat is, hogy Jacques egészen az övéké lenne, vagyis inkább egészen az övé . . . Véget kell vetni ennek az élet-módnak, ennek a látszólagos és veszedelmes fényüzésnek.

Es egyszerre érzi azt a nagy békességet, melyet csak a legyőzöttek tapasztalnak, azok, akik a fegyvert eldobva lefeküsznek és pihennek.

S csaknem boldognak érezte magát, mikor elhajtatott hazulról, hogy a közjegyzőnek aláirja azt az okiratot, amelylyel pénzzé teszi és a férjének adja egész vagyonát.

———

Ő felsége születésnapjának megünneplése Bihar-Füreden.

B.-Füred, aug. 18.

Lélekemelő ünnepély szinhelye volt az örökké nevezetes agusztus 18. napján, a Tátra-Fürednél 40 méterrel — tengerszin felett — magasabban fekvő *Biharfüred*, melyet *Pável* Mihály gör. kath. püspök létesitett a hidegfürdőre utalt szenvedő emberiség javára.

Reggel fél 9 órakor az itt üdülő dr. *Rádu* Demeter lugosi gör. kath. püspök tartotta a a szent misét, a nagyszámu fürdőző közönség előtt, mely szertartás után, délben, az ünnepélyes ebéd alatt szinte nevezett püspök mondta el magyar nyelven Ő felségét dicsőitő szép köszöntőjét, mely után a fürdői zenekar a magyar Hymnust a Szózatot játszotta el, mit a jelenvoltak állva hallgattak. A lelkesedés a nagyszámu magyar és román vendégek között nem akart szünni.

Pável Mihály nváradi gör. kath. püspök ezalatt Belényesben mutatta be a hálaadó szent misét a királyok királyának.

A kései gyönyörü csillagos este megtartott fenyőfa-tüzijáték alkalmával ujra kitört a lelkesedés, éltetve a királyt.

A vendégek között voltak: Dr. *Rádu* Demeter lugosi püspök, dr. *Moldován* Gergely kolozsvári egyetemi tanár, dr. *Bulyovszky* József nagyváradi polgármester, dr. *Hoványi* Gyula jogakadémiai tanár, *Papp-Szilágyi* László miniszt. oszt. tanácsos, *Szucsu* N. aradi ügyvéd, *Czárán* Gyula földbirtokos, kitünő athléta, *Criplé* Zsigmond törv. széki biró és még sokan a magyar és román társadalom előkelői közül családjaikkal.

Érdekes délutánja is volt a fürdőnek e nagy napon: a nagyváradi tornaklubb számos tagja jött fel Biharfüredre. Mint athléták 16 órai hegyi uton Remecz felől, kitünő magatartásasal, — az óriási hegyek megmászása daczára.

A fáradtnak nem látszó athletákat, a fürdőben üdülő dr. *Bulyovszky* József nagyváradi polgármester üdvözölte, a következő s az athlétai sportot igen jellemző beszéddel:

Tisztelt Uraim!

Örömmel üdvözlöm Önöket Biharország eme legragyogóbb pontján. Az athléta-sport egyik legkellemesebb fajtája a hegyek s a havasok megmászása. Bátorság kell ehhez, mely az athléta lelki tulajdona szokott lenni. Önök is ily bátrak, hogy mai nap éjjeli 2 órától egész e perczig d. u. 6 óráig voltak képesek tourista utjokat megtenni.

E szép helyen is a mai éjjeli pihenés után módjukban lesz — fenn a magasban a balzsamos levegőt élvezni, sőt le fognek menni a mélységbe is, mely emlékezteti az embert az irás pokoljára; itt azonban nem maradnak sokáig, hanem sietni fognak ismét fel a havasok tetejére, hol meglátva tiz vármegye hegyeit és völgyeit, hálával lesznek eltelve a Mindenható iránt, Biharvármegyének és Nagyvárad városának, ily fenséges és illatos levegőjü, föld, hegyek s üditő források teremtéseért. De hálával lesznek Bihar Füred létesitéseért a nagybirtokos, Nagyméltóságu és főtisztelendő *Pável* Mihály g. kath. püspök urnak, mert e fürdőhelyet ő létesitette s ő nyitotta meg Biharmegye, Nagyvárad közönsége és másoknak. Különösen hálás vagyok én ő excellenciájának mint Nagyvárad polgármestere, mert ő méltósága volt az, ki városunk vizmüvének egy nagyobb alapitványt tett s egyik legszükségesebb közegészségi és emberbaráti intézkedésnek vetette meg alapját. De hálásak lesznek önök *Czárán* Gyula seprősi nagybirtokos urnak is azon nemes és áldozatkész athlétának, ki hozzáférhetővé teszi a remekbe teremtetteket.

Azután kifáradva szeretett városunkba hazamennek, ott elmondják tagtársaiknak s barátaiknak a nagyszerü látottakat s buzditani fogják őket az athlétai sportra s ezt is helyesen teszik, mert egészséges testben lakik az egészséges lélek s csak az ilyen alany lesz képes e földi élet kötelességeit a nemes munkának szentelni.

Remélve, hogy az elmondottakat követni fogják, ismételve üdvözlöm önöket.

E szép beszédre remekül válaszolt *Kesztheli* Zoltán, Biharvármegye első al- illetve tb. főjegyzője, a tornakörnek érdemdús alelnöke.

A városház épitése.

— A mai rendkivüli közgyülés. —

Az uj városháza épitését gőzerővel, gyors tempóban akarja a tanács megkezdetni. Az alapot még ez évben leraknák s 1903. év közepén már teljesen elkészülne a monumentális palota, amelyben végre valahára egyesiteni lehet az összes városi hivatalokat.

Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága ma, csütörtökön délután 3 órakor rendkivüli közgyülést tart, amelyet egyedül a városháza ügyében hivott össze a főispán.

A tanács tegnap délután tárgyalta az épités ügyét s megállapodott azon javaslatot illetőleg, amelyet a mai közgyülés elé terjesztenek.

A pályázati határidőt a tanácsnok 21 napban javasolta megállapitani, de *Ragány* János főszámvevő, *Bordé* Ferencz tanácsnok és *Gerő* Armin ellenző felszólalásai után elhatározták, hogy 28 napi pályázai idő kitüzését javasolják. Ez által jobban biztositva van az eredmény s idegen vállalkozók is könnyebben pályázhatnak.

Elfogadták a kiirandó árlejtés feltételeit.

Ebben a leglényegesebb az, hogy az egész épitkezést egy vállalkozónak adják ki. A régi épületeket még ez évben kell lebontani s nehogy forgalmi akadály merüljön fel, az ócska anyagot naponta a bontáshoz képest el kell hordatni.

Köteles a vállalkozó még ez évben az alapfalakat a földszint padozatáig felépiteni.

Kiköti a város, hogy a vállalkozó köteles az épitkezéshez helyi munkásokat alkalmazni, s a helyi iparosoknak egyenlő ár esetén előnyt adni.

1902. évi julius 1-ig fedél alatt kell lenni az épületnek, mig 1903. julius 1-én teljesen készen átadandó az uj városháza. Természetesen még ekkor nem költözhetnek bele a hivatalok, mert a bebutorozás is igénybe vesz pár hónapot. Szóval csak 1903. év őszén rendezkedhetnének be az uj palotába.

Hosszabb vitát keltett a részlet-tervek kidolgozásának és az épités állandó felügyeletének kérdése.

Ugyanis, ha ifj. *Rimanóczy* Kálmán müépitész nyerné el az épitkezést, ő elkészitteti a részlet-terveket s igy azok mibe sem kerülnek. Ha azonban más nyerné el a munkát, a részlet-tervek nagyrészének elkészitése ujabb tetemes összegbe kerül a városnak.

Ez és az állandó felügyelet mintegy 15—20 ezer forinttal drágitja meg az épitkezést. Ezt a többletkiadást az árlejtésnél elérendő leengedésből akarja a tanács fedezni.

Ilyen értelemben tesz a mai rendkivüli közgyülés elé javaslatot a tanács.

Szent István ünnepe.

—

Budapesten.

Szent István napján ismét feltünt az utczákon a vidékiek tarka csoportjai, melyek a városnak eleven, kedves szint adtak. A régi, nagy Szent István napi zarándoklás emlékének egy hulláma csapta meg az embert, mikor látta a falusi emberek sokadalmát, a kékbeli öltözetben lépegető komoly férfiakat, a bokorugró szoknyában suhogó menyecske-, leány-sereget, bár sajnos, az egykori népözönlésnek ez csak halvány mása volt.

Reggel hat órakor már tele volt föntt a várban a körmenet utvonala — a Szent Istvánról nevezett királyi vártemplomtól a Szent György-téren, Disztéren, Uri-utczán és Szentháromság-téren át a Mátyás-templomig.

Az ut két oldalán katonaság állott sorban, hogy föntartsa a helyet a menetnek, mely a Palota-utczában szervezkedett. Ott állottak az egyesületek zászlóikkal, legelől az egyetemi kör magyar diszruhás küldöttsége Hencz Károly elnök vezetésével, azután pedig a különféle intézetek és árvaházak egyenruhás növendékei. Az alabárdos koronaőrség vonult ki ezután, nyomában az első számu honvéd-gyalegezred egy százada és zeneszóval egy közöshadseregbeli század. A vár udvarán helyezkedett el a katonaság, miközben a vártemplomban az első csöndes misét szolgáltatták. A várudvar is megélénkült. Sorban érkeztek a fogatok a templom bejárója elé. Diszruhás főurak, a közhatóságok fejei, a tábornoki kar. Megszólaltak a harangok, abban a pillanatban előgördült *Vaszary* Kolos biboros-herczegprimás aranyozott diszhintója, melyben a kardinális Walter Gyula kanonok kiséretében jött. A templom bejárójánál Kanter Károly apátplébános fogadta. Orgonaszó mellett vonult be a herczegprimás a templompa és a szanktnárium előtt az arany kápolnában elhelyezett Szent Jobbkéz elé járulván, nagy papi asszisztenciával a nagy körmenetet bevezető könyörgést végezte. Az imádság után négy segédlelkész vállára vette a Szent J bbkezet és a templomban jelenvoltak menetté formálódtak a vár udvarán. Legelől a közöshadseregbeli gyalogosszázad Klein főhadnagy vezetésével, utána a zenekar. Majd a Szent Jobbott vitték a diszes ereklyetartóban. Két oldalán az alabárdos koronaőrök haladtak, beljebb a tudományegyetem heroldjai diszben és az egyetem jelvényeivel. Jobbról Földes Béla egyetemi tanár, balról Ilosvay Lajos, a müegyetem rektora és utánuk Kisfaludy A. Béla, a tudományegyetem rektora következett. A papság lépkedett a nyomukban *Kanter* Károly apátplebános vezetésével, *Krizsán* Mihály pápai kamarás, szemináriumi igazgató a kereszttel, *Városssy* Gyula pápai praelátus és Ványa Ferencz katonai prépostplebános. Majd *Vaszary* Kolos kardinális herczegprimás következett teljes diszben, *Kohl* Medárd dr. püspökkel, Walter Gyula és Klinda Teofil kanonokokkal, valamint Andor titkárral. A papságot a kormány képviseletében *Plósz* Sándor igazságügyminiszter követte. Jobbra tőle *Csáky* Albin, a főrendiház elnöke, balra *Tallián* Béla, a képviselőház elnöke ment. Ott volt még a menetben Graenzenstein Béla államtitkár, Márkus József főpolgármester, Rózsavölgyi Gyula alpolgármester, Beniczky Lajos Pestmegye alispánja, Rudnay Béla főkapitány, Ohlhauser Pál első kerületi előljáró. A tábornoki kart képviselte: Lobkovitz Rudolf herczeg hadtestparancsnok, Steininger altábornagy, Csesznák Benő altábornagy és Albach tábornok. A menetet a honvédség százada rekesztette be. A várkapu előtt ennek a menetnek a vezetését a zászlósegyesületek vették át. Legeslegelől diszruhás lovasrendőrök haladtak.

A Mátyás-templomban Nemes Antal dr apátplebános fogadta az ereklyét és diszes kiséretét.

A herczegprimás a szanktuárium jobboldali trónusán foglalt helyet, a notabilitások a szanktuárium padsoraiban.

Az ünnepi szónok Szentgyörgyi *Jordán* Károly dr. apori cz. apát, szaniszlói plebános volt. Ékesszavu, tartalmas szónok, a kinek lelkes és szép beszéde harmonikusan beleillett az ünnep keretébe. Főleg Szent István vallásosságával és jótékonyságával foglalkozott.

Bécsben.

Bécsből táviratozzák: Szent István napját hagyományos módon ülték meg ma délelőtt 10 órakor a kapuczinusoknak a Neuer Markton levő kolostorában, amelyet erre az alkalomra pazarul feldiszitettek és fényesen kivilágitottak. Az ünnepséget *Jozgits* János pécsi egyházmegyei plebános ünnepi szónoklata nyitotta meg. A templomban, amelyben magyar katonák állottak sorfalat, megjelent *Kállay* Benjámin közös pénzügyminiszter, *Széchenyi* Gyula gróf, a király személye körüli miniszter, Szentgyörgyi osztályfőnök, Benkő altábornagy, Balázs vezérőrnagy, Canisius vezérőrnagy, a magyar királyi testőrség tisztjei, a király személyekörüli miniszterium tisztikara, a magyar arisztokrácziának sok tagja, a Magyar-az egyesület részéről: Regenhart Ferencz elnök, Chrenóczy-Nagy József alelnök, Bálint Béla dr. titkár, Győry Arpád dr. udvari levéltáros és egyesületnek igen sok tagja. Fél tizennegy órakor Marschall Gottfried fölszentelt püspök ünnepi nagymisét mondott. A szent beszéd előtt Csák Vilmos négyszólamu magyar hymnuszát énekeltek.

Nagyváradon.

Szent István ünnepe példás rend és lelkes részvét mellett folyt le városunkban. A püspöki székesegyházban dr. *Schlauch* Lőrincz bibornok-püspök celebrálta a nagy misét teljes segédlettel. Az ünnepi sz. beszédet *Steinberger* Ferencz kanonok tartotta, mély jogbölcseleti tudással tárgyalva a keresztény eszmék befolyását az állam alakulása és különösen a magyar állam alakulása és fejlődésére nézve. A székesegyházban a katonai és polgári előkelőségek diszben jelentek meg s a hivek teljesen megtöltötték a hatalmas templomot.

A tornakör kirándulása.

1901. aug. 18., 19. és 20.

Vasárnap hajnali 2 órakor szép kis társaság indult utnak, hogy Remeczen keresztül fel a Jád kies völgyén Bihar-Füredre felmenjenek s onnan egy pár kirándulást tegyenek. A tornakör jóval ezelőtt felkérte *Czárán* Gyulát, seprősi nagybirtokost s természetbuvárt, hogy eme kirándulásában neki segédkezet nyujtson, melyet ő szivesen megigért s meg is tett.

Jádvölgy állomásra érve a társaság ő Felségének születése napját ünnepelte meg s aztán utnak indult Remecz felé.

Reggelizés után a már utra készen álló lovakra ültek fel s indultak a Jád eredete felé. Csodás szépségü völgyön vezetett bennünket a fáradhatatlan *Kiss* Dávid mindég azon igyekezve, hogy velünk a legremekebb részleteket megismertesse a mi hál' Istennek sikerült is nekie igaz, hogy egyes kritikusabb pontjain az utnak leszállittatott bennünket mokány paripáinkról, nehogy lovastól együtt a tátongó mélységbe zuhanjunk le s hol csuszva, hol meg mászva haladtunk kitüzött czélunk felé.

Fáradságos négy órai lovaglás és gyaloglás után felértünk a *Balincsel* mezőre, mely a tengerszine felett mintegy 1600 méter magasban fekszik, itt aztán tanyát ütve letelepedtünk s várva vártuk málhás embereinket s lovainkat, hogy réméhségünket a náluk levő elemózsiával lecsillapitsuk. Jó kedvünk nem hagyott el azonban egy pillanatra sem s hogy vezetőnknek bemutassuk, miszerint mi is athleták vagyunk, fáradtságot nem kimélve lereszkedtünk a Jád völgyébe a Czárán Gyula fáradtsága és költsége árán készitett kitünő serpentin uton a »*Jadolin*«-hoz.

A Jadolin egyike a legszebb vizeséseknek, hol az egész Jád vize mintegy 40 méter magasból három kiálló óriási sziklatömbön megtörve zuhog alá óriási zajt keltve esése által s tejfehérré téve a vizet. Visszatérve tanyánkra megebédeltünk s ebéd után vig hangulatban folytattuk utunkat tovább a veszedelmes »Tisza szoroson« keresztül Füred felé. E hely volt legnehezebb pontja utunknak, amennyiben a hegygerincz igen keskeny lévén, a járkálás igen nehezen megy s az 1500 méter őrületes mélység, mely mindkét oldalán tátong, minden pillanatban lezuhanással fenyegeti a járó kelőt.

Rövid pihenőt tartottunk ezután s még két óriási hegyet s völgyet megmászva, kiértünk a Belényes felől jövő viczinális utra, a melyen azután 6 óra tájban érkeztünk meg *Biharfüredre*, hol a fürdőben időző közönség dr. *Bulyovszky* József váradi polgármesterrel, dr. *Hoványi* Gyula jogakadémiai tanárral és *Czárán* Gyula, a bihari hegységek Kolumbusával élén várakozott reánk s a fürdő közönség nevében dr. *Bulyovszky* József Nagyvárad város polgármestere magasan szárnyaló gyönyörü beszéddel üdvözölt bennünket, amelyre *Keszthelyi* Zoltán Biharvármegye első al- illetve tb. főjegyzője s a tornakör alelnöke válaszolt remekül, megköszönve e nem várt impozáns fogadtatást Este gyönyörü fenyőfa kivilágitás és tüzijáték volt, melyet tánczestély követett.

Czárán Gyula vezérünk aztán kiadta a jelszót a lefekvésre, hogy másnap az *Ördögmalomhoz* tervezett kiránduláshoz erőinket gyüjtsük. Másnap reggel 9 órakor a fürdőben üdülő hölgyek és urakkal egyesülve mintegy 35-en indultunk az Ördögmalom felé. Erről most bővebben nem irok, hanem hivatkozom e lapnak f. hó 13-ik számában dr. *Némethy* Gyula tollából megjelent tárczaczikkre, melyben ő oly gyönyörüen s hiven festi le a remek hegyet.

Egyik érdekes része volt e kirándulásnak az »*Esmeralda*« forrásnál felütött tanyája, hol is a frissen fogott pisztrángokból nyárson sütve a legremekebb ebédet rögtönöztük s ebéd után indultunk vissza Bihar-füredre, előbb azonban a Muncie-en nagy lovas versenyt rendeztünk. Kirándulásunk harmadik napján Szt. István napja levén, megjelentünk a fürdő telepen levő kápolnában tartott ünnepélyes Istentiszteleten, melyen a fürdőben időző notabilitások, köztük dr. *Radu* Demeter lugosi püspök s még számosan vettek részt. Az ünnepély után aztán szivélyes búcsut véve indultunk kocsikon Belényesbe, hogy estére visszatérjünk Váradra.

J.— G.—

UJDONSAGOK.

A honvédelmi miniszter köszönete.

Báró *Fejérváry* Géza honvédelmi miniszter a mult héten ülte meg katonai szolgálatának ötven éves fordulóját.

A ritka alkalomból megnyilatkozott a szeretet és tisztelet a kiváló katona és államférfiu iránt országszerte s király ő Felsége is elhalmozta kegyeivel és a legnagyobb kitüntetéssel.

Az üdvözlők sorában Nagyvárad városa is szerepelt. Feliratban méltatta az ünnepelt államférfiu érdemeit s rámutatott azon intézményekre, amelyek létesitését első sorban báró *Fejérváry* Géza honvédminiszternek köszönheti Nagyvárad városa.

A feliratra meleg hangu levélben mond köszönetet a jubiláns. A levél szövege a következő:

Nagyvárad város közönségének.

Ama meleg hangu, tevékenységemet oly kitüntetően méltányló üdvözletért, melyet ötven évi közszolgálatom betöltése alkalmából Nagyvárad város törvényhat. bizottságának közgyülése hozzám intézni méltóztatott, fogadják legőszintébb és legbensőbb hálámat.

Most, midőn a Gondviselés kegyelméből ily hosszu közpályát futottam be, öröm fog el és jól esik tapasztalnom: hogy ama törekvések, melyek közpályámon szeretett hazám és a felséges trón szolgálatában vezéreltek, polgártársaim részéről elismerő méltatásban részesülnek.

Különösen jól esik ez elismerés Nagyvárad város közönsége részéről, mely hagyományos hazaszeretetével mindenkor a nemzeti munka, a nemzeti haladás szolgálatában állott.

S ha hatáskörömből kifolyólag a város érdekeit előmozditanom alkalmam nyilott, tettem ezt azért, mert meg voltam és meg vagyok győződve, hogy Nagyvárad város fejlődése kiválóan magyar állami érdek.

Budapest, 1901. aug. 18.

Báró Fejérváry Géza,
honvédelmi miniszter.

TAJÉKOZTATO.

Régészeti és történelmi muzeum. (Schlauch-park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3—5 10 krért. Kedden és csütörtökön d. u. 5 óráig 20 krért. Más időben 50 kr.

* **A polgármester sulyos beteg.** Dr. *Bulyovszky* József, Nagyvárad város polgármestere, mint fájdalmas részvéttel értesülünk, sulyos betegen fekszik. Ezelőtt mintegy két hónappal Abbáziában keresett üdülést és gyógyulást; pár héttel ezelőtt pedig Bihar-Füredre ment nejével, remélve, hogy az ózondús levegő gyógyitólag hat betegségére. Fájdalom, azonban ez nem következett be, sőt állapota még rosszabbodott. Kedden este érkezett haza s azonnal orvost hivtak betegágyához. Tegnap és az elmult éjjel betegsége még rosszabbra vált. Neje és orvosa dr. *Papp* Oszkár honvéd ezredorvos állandóan mellette vannak.

* **A kibővitett kir. tábla.** A kir. tábla kibővitésére épitett nagy szárny munkálatait már befejezték s még e hóban, a kikötött határidő után majd egy évre, átadják a vállalkozók. A városi tanács az uj épület átvételét augusztus hó 28-ra tüzte ki, amikor is aztán mindjárt az állam részére is átadja a város az épületet a felszereléssel együtt.

* **A választók névjegyzéke.** Nagyvárad város központi választmánya holnap, augusztus hó 23-án délután 3 órakor ülést tart, a melyen a jövő évi választók névjegyzéke ellen beadott felebbezéseket tárgyalják.

* **Nem emelik az államsegélyt.** Nagyvárad városa már régen kéri a kultuszminisztert, hogy emelje fel a községi iskolák fenntartására adott évi 14,000 korona államsegélyt. A város ezen kérelmét a kir. tanfelügyelő is támogatta s még sem járt a kérelem sikerrel. A miniszter értesitette a várost, hogy a kért magasabb segélyt nem adhatja meg.

* **A főszámvevő lemondása.** Pár nap óta mind határozottabb formában merült fel a hir, hogy *Ragány* János, a város főszámvevője elhagyja állását és már legközelebb nyugdijba vonul. A hir igazságát nincs módunkban ellenőrizni, annyi ismeretes előttünk s ebből a főszámvevő sem csinált titkot, hogy egészsége megrendült s ilyen egészségi állapot mellett fontos állásának, nehéz teendőinek bajos megfelelnie. Ragány Jánost kötelesség tudó embernek ismerte a város s reméljük, hogy lemondását mielőbb megczáfolhatjuk.

* **Katonazene a Széchenyi-téren.** A 37-ik ezred zenekara, mielőtt eltávoznék a hadgyakorlatokra, ma délután 5 órától 6-ig játszani fog a Széchenyi-téren.

* **Nesze semmi . . .** Az elmult évben hozott uj törvény szerint az egyes városok és községek még jobban meg vannak csonkitva azon jövedelmeikben, ami a fogyasztási adók kezelése révén befolyt. Nagyvárad városa is részesült ebben a nagy szerencsében, s most még nagyobb meglepetést keltett a városházán a pénzügyminiszter egy intézkedése. Egy leirat kapcsán két szerződést küld át a kir. pénzügyigazgatóság, amely szerint még augusztus 26-ig nyilatkozatot kér, hogy hajlandó-e a város a jövő évekre a bor- és a husfogyasztási adószedés jogát évi általányösszegben megváltani. Mindjárt kiteszi az összeget is. A bornak évi megváltási ára 140,000 korona, a husfogyasztási adónak megváltási ára 140,000, összesen 280,000 korona. Es a legkülönösebb az, hogy ennél kevesebb a tényleges befizetés; mert pl. az elmult évben boritaladóban 113,077 koronát, husfogyasztási adóban csak 93,448 koronát fizettek be Nagyváradon. Igaz, hogy ha kevesebbet venne be a város, mint a bérösszeg, a különbözetet megfizetné az állam, de igy a legkisebb jövedelemre sincsen kilátása a városnak. De kára könnyen lehet, mert kiköti a miniszter, hogy ha a legcsekélyebb visszaélést konstatál, a veszteség viszafizetésére biztositott jogát elveszti a város és az egész bérösszeg fedezésére meg kell elégednie a tényleges bevétellel. Ilyen feltételek mellett a városi tanács nem hajlandó elfogadni a miniszter által a városra kényszeritett szerződést. Tegnap azonban még nem hoztak az ügyben végleges határozatot.

* **Kinevezés.** A belügyminiszterium ideiglenes vezetésével megbizott m. kir. miniszterelnök a *bakonszegi* anyakönyvi kerületbe *Molnár* Pál segédjegyzőt, továbbá a szászfalvaiba *Barta* Mihály jegyzői irnokot anyakönyvvezető helyettesekké nevezte ki.

* **A német trónörökös eljegyzése.** A »Berl Tagblatt« irja, hogy a német trónörökös nem a connaughti herczegnek, hanem a cumberlandi herczegnek egyik leányával fog jegyet váltani. A német trónörökös e czélból az őszszel látogatást fog tenni a fredensborgi kastélyban, ahol akkor majd együtt lesznek a czári pár, az angol királyi pár és a cumberlandi herczeg leányaival.

* **A számok humora.** Az uj század első évében általános népszámlálást tartottak az országban. A népszámlálás adatait most dolgozza fel az országos statisztikai hivatal. Annak idején szellőztettük, mennyi a panasz a számlálással megbizott biztosok javadalmazása illetve a részükre megállapitott csekély napidijak ellen, melyet a városi tanács határozott meg oly fukar módon. Az indokolatlan spórolásnak meg is van a maga eredménye. Az orsz. statisztikai hivatal egész halom helytelenül kitöltött lapot küldött vissza kijavitás végett, melyet külön felülvizsgálók által eszközöltet a polgármester külön tiszteletdijak mellett. Nagyon érdekesek, sok helyt humorosak a statisztikai hivatalnak a margóra vörös tintával irt megjegyzései. Álljon itt izelitőül belőlük kettő: Egy szegény ember foglalkozásául a számláló lapon az van feltüntetve, hogy »apostol«. Igy nevezik azon tisztes kinézésü öregeket, a kiknek lábát a nagycsütörtöki szertartáson a püspök megmossa s akik külön intézetben vannak elhelyezve. Erre azt a biráló megjegyzést teszi a statisztikus ur »ilyen hivatal manapság ismeretlen, tessék közelebbről megjelölni«. Egy másik nváradi lakos »megyei őr«-nek van aláirva; ezt a kétségtelenül burkolt czimet igy figurázza ki a számok nagy mestere: »mi az a megyei őr? *Tán bizony a megyét őrzi*?« Ki hinné, hogy ebben az egyhangu hivatalban és annyi ötlet és maliczia lappangjon.

* **A »Népkör« csődje.** A velenczei viszonyok beavatott ismerői rég tudják, hogy a »Népkör«, ez a szép multu és hivatásu egylet hosszabb ideje sulyos válsággal küzd. A bajok forrása a tagok közönyössége, az uj helyiségben fizetett nagy házbér, melyre az egyletet hosszabb időre szerződés kötelezte. Közrejátszott a városunkban fennálló számtalan más egylet, nevezetesen a Velenczén nem rég alakult »Gazdakör« konkurrenciája is. A vezetők minden eszközt megragadtak, hogy a válságot elháritsák s az egyleti életet felvillanyozzák. Törekvésük, ugy látszik, nem járt eredménynyel: az anyagi siker elmaradt. Szombaton végre becsukódtak a kör kapui. *Rendes* Vilmos háztulajdonos kijelentette, hogy több haladékot nem ad s egyuttal követelése fejében a »Népkör« összes ingóságait lefoglaltatta. Kár, nagy kár, hogy ez a szép hivatásu kulturintézet, mely három évtizeden keresztül volt ezen városrész szellemi életének központja, ilyen prózai módon végezné be pályafutását. Sokan hisznek benne, hogy a válság elmulik, vagy oly megoldást nyer, hogy a »Népkör« ujjá alakulva ujra életre kel.

* **Kőpárhuzammü a vizvezetékhez.** A vizvezeték üzemének biztositására épitett fenékgátak mellett elodázhatlanul szükséges a part megvédése. Erre a czélra egy kőpárhuzammüvet kell létesiteni, a melyet a tanács elrendelt. A munkát megnehezíti és megdrágitja, hogy a követ a Körözs másik partjáról kell átszállitani s ezért áthidalják a folyót. Az egész munkálat 17971 koronában van előirányozva. Az árlejtést közelebb kiirják a párhuzammü épitésére.

* **A házasságtörés büntetése.** A franczia törvénykönyv három havi maximális fogházbüntetést szab a házasságtörő nőkre. A biróságok azonban eddig megelégedtek azzal, hogy a házasságtörő nőket 15 frank pénzbirságra itélték. Mint a »Gil Blas« irja, ujabb házasságtörés tarifája, különösen a párisi biróságoknál lényegesen emelkedett. Igy a napokban a szajnamegyei törvényszék nyolczadik büntető tanácsa egy házasságtörő nőt 15 napi fogházra itélt, a büntársára pedig 50 frank pénzbüntetést szabott. A tizedik büntető tanács még szigorubb volt, mert egy nőt házasságtörésért egy havi fogházra itélt, büntársára pedig 15 napi börtönt és 100 frank pénzbirságot szabott ki.

* **Halálozás.** Részvéttel vettük a következő gyászjelentést:

Kuglis Pál mint férj, valamint gyermekei János és neje Hinkó Zsuzsánna, gyermekeik Dezső és Pál, Róza és férje Szolga Sándor, gyermekeik Róza, Sándor és Ferike, testvére özv. Angyal Józsefné szül. Bencsik Juliánna és gyermekei Mária, József és János; sógorok: Szolga György, Szolga Ferencz családjukkal, ugyszintén számos rokonok nevében mély fájdalommal tudatják felejthetetlen nejének, legjobb édes anyának, nagyanyának, testvér és rokonnak *Kuglis* Pálné szül. Bencsik Esternek f. évi augusztus 20-án reggel fél 8 órakor életének 72-ik, boldog házasságának 52-ik évében hosszas szenvedés után történt gyászos elhunytát. A megboldogult földi maradványai f. hó 22-én d. u. 4 órakor fognak az ág. ev. egyház szertartása szerint Szigligeti-utcza 415. sz. házból az olaszi-i temetőben örök nyugalomra tétetni. Mely végtisztességtételre az elhunyt rokonai, barátnői és ismerősei tisztelettel meghivatnak. Nagyvárad, 1901. augusztus 20. Áldás és béke lengjen porai felett!

EGYESÜLETEK.

A »Társulati Értesitő«-nek, Gyürky Ödön dr. hetilapjának legujabb 31. száma érdekes és értékes tartalommal jelent meg. Közleményeket találunk benne: *Notter* Antal dr., *Zichy* Aladár gróf, *Gyürky* Ödön, *Kövesdy* Jenő dr., *Kirschanek* Ódön tollából és számos más kisebb közleményt az egyesületi ker. szövetkezeti életre vonatkozólag. A »Társulati Értesitő« hivatalos lapja a Kath. Körök Országos Szövetségének s a Keresztény Szövetkezetek Országos Központjának s épen ezért minden egyletnek, szövetkezetnek nélkülözhetetlen. De különösen szükséges e lap szövetkezeteinknek, mert annyi gyakorlati utmutatást a szövetkezeti életre, jogi tanácsot, felvilágositást egy szakközlönyben sem fognak találni, mint éppen e lapban. Es ajánljuk e lapot a kath. társadalmi munka iránt érdeklődők figyelmébe már csak azért is, mert támogatva e vállalatot, magát a szerkesztőt Gyürky Ödönt támogatjuk az ő sokfelé irányuló katholikus tevékenységében. Előfizetési ára egész évre 8 korona, fél évre 4 korona. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VIII. ker., Rökk Szilárd-utcza 8. sz III em. 12.

TANUGY.

Nagyvárad város iskolái és óvodái.

— A községi iskolák értesitője. —

(*1900—1901.*)

Kiadta a községi iskolaszék. Szerkesztette *Vaday* József. Készitette a Szt. László-nyomda.)

A fővárost kivéve az ország leghatalmasabb értesitője terjedelemre nézve a nagyváradi községi iskolák értesitője; tartalmára nézve szintén becses s hü visszatükröztetője mind az iskolaszék, mind az iskolak müködésének, de szerkezetét tekintve kissé ódon; nem illik bele a mai modernizált értesitők keretébe mindaz, a mi ebbe az értesitőbe össze van csömöszölve. Maga az értesitő 3 részből áll; a bevezető részből, az elemi iskolákra vonatkozó s a polgári iskolákat illető adatokból.

A bevezető rész.

A községi iskolaszék müködésével kezdődik, amelyet a községi iskolák fáradhatlan felügyelője: *Réz* Mihály állitott egybe. Elmondja chronológikus sorrendben, hogy az iskolaszék 2 alakuló, 2 tanitóválasztó 1 rendkivüli és 7 rendes, összesen: 12 gyülést tartott. Ismerteti röviden minden gyülés lefolyását a hozott határozatok röviditett kivonatában. A közs. iskolaszéket a törvényhatóság 1900. évi junius 10-iki gyülésében alakitotta ujra 3 évi időtartamra; dr. *Sipos* Arpád volt elnöke e tisztéről leköszönt s bár sokféleképen megkisérlették, hogy őt az iskolaügyek vezetésének az élén megtartsák ez többé nem sikerült; igy aztán *Hegyesi* Mártont választották meg elnöknek, mig alelnök: dr. *Berkovits* Ferencz, főgondnok: *Ficzek* Lajos, algondnokok: *Beczkay* Lajos és *Máték* Lajos s jegyző *Vaday* József lett.

Az iskolaszék tagjai közül meghalt: dr. *Sipos* Arpád, *Kékus* Vidor és dr. *Ritoók* Géza.

Ezek helyett beválasztattak: *Thury* Kálmán, dr. *Hoványi* Gyula és dr. *Váradi* Zsigmond.

A választott tanerők: *Báthy* Zoltán kisegitő tan., polg. iskolai tanképesitéssel és gróf *Lubinszky* A na.

A többi határozatok kevésbbé közérdeküek. Nem czélszerübb lenne e helyett csak az igazában fontos határozatokat ismertetni vagy az iskolaszék müködéséről külön évi jelentést kiadni, mint azt *Arad* teszi.

Vaday József az iskolaszék tb. jegyzőjének czikke következik ezután; nekrológ ez dr. Sipos Arpádról. Felsorolja azon tényeket, amelyeket az illető 6 éven át mint jegyző és 7 éven át mint iskolaszéki elnök véghez vitt s részleteket közöl azon nagyszabásu beszédből, melyet dr. Sipos Arpád a törvényhatóság 1898. febr. 10-iki gyülésén az iskolák fejlesztése érdekében elmondott. Végül életrajzi adatait közli s kegyeletes szavakat szentel emlékének.

A bevezető rész III. fejezete a *községi iskolai könyvtárról* szól. Közli az évi beszerzéseket betürendben, az elkönyvelés feltüntetésével. Kitünik ebből, hogy a hatalmas könyvtár vétel utján 134 s ajándékozás utján 10, összesen 144 müvel 196 kötetben gyarapodott; a könyvtár jelenlegi állománya 3902 leltári folyószám alatt: *5566 mü, 5201 kötet, 34.051 korona 18 fillér értékben.* Kár, hogy a város illetve a községi iskolaszék nem igyekszik átadni a könyvtárt rendeltetésének, a nyilvános használatnak. A könyvjegyzék kibocsátása is — a melyet már tavaly igértek — alkalomszerü volna.

Az elemi iskolák.

Az elemi iskolák értesitőit csoportonként az igazgatók állitották egybe. Igy:

Az olaszi-i 6 osztályu fiuiskola. Tanitók: *Gasperik* Lajos igazgató, *Papp* Emma, *Gombay* János, *Rátkay* József, *Mikusay* József és *Balogh* Károly.

Beirtak az I. osztályba: 86, kimaradt 11, megbukott 20. A II. osztályba: 85, kimaradt 3, meghalt 1, megbukott 25. A III. osztályba: 72, kimaradt 13 (!), meghalt 2, megbukott 9. A IV. osztályba 63, kimaradt 11, megbukott — (?). Az V. osztályba: 80, kimaradt 12, megbukott 25. A VI. osztályba: 37, kimaradt 2, megbukott. — Gyönyörü teljesen modern felszereléssel ellátott tantermekben hirdetik itt a tudást, a hova lelki élvezet bemenni tanitónak, tanitványnak egyaránt.

Az olaszi 4 osztályu leányiskola. Tanerők: *Katonáné* T. Róza igazgató, *Szathmáry* Mariska ideigl., *Szemes* Ilonka ideigl. helyette később *Varga* Teréz, *Sráder* Friderika, özv. *Fejér* Mihályné. Az első osztály párhuzamos. Beirtak az I. a) osztályba 58, kimaradt 10, megbukott 12; az I. b) osztályba: 61, kimaradt 4, megbukott 10; a II. osztályba: 65, kimaradt 4, megbukott 6; a III. osztályba: 51, kimaradt 3, meghalt 1, megbukott 1; a IV. osztályba: 38, kimaradt 2, meghalt 1, megbukott 1. Büzös, sötét tantermek, némelyik olyan mint a börtön, meg is látszik a gyermekek egészségén e tantermek gyilkoló hatása; az idén is belepusztult 2 gyermek, bizony ideje lenne már ha a város felépitené ezt az iskolát, a mennyi házbért elfizetett, azon akár egy emeletes palotát vehetett volna.

Az ujvárosi 4 osztályu fiuiskola. Tanitók: *Vaday* József igazgató. *Makay* Katalin, *Oó* Dezsőné, *Bodnár* János, *Hegyesi* Katinka. *Biczó* János. Az I. és II. osztály párhuzamos, Bizony ráférne a III. és IV-re is. Kotyikleten van ma már egy tanitó keze alatt 90—100 növendék.

Beirtak az I. a) osztályba: 53, kimaradt 10, megbukott 5; az I. b) osztályba: 53, kimaradt 8, megbukott 9; a II. a) osztályba: 51, kimaradt 5, megbukott 8; a II. b) osztályba: 50, kimaradt 5, megbukott 7; a III. osztályba: 95, kimaradt 3, megbukott 7; a IV. osztályba: 80, kimaradt 8, meghalt 1, megbukott 2. Régi poros tantermek, egyik-másik olyan szük, hogy a gyermekek a földön fekve irtak; nem jutott hely nekik. Az ablak, — hogy meg ne fulladjanak a büzben — télen-nyáron nyitva, e miatt állandó és folytonos a betegeskedés; innen is meghalt 1. Jó volna már ezt az iskolát is felépiteni!

Az ujvárosi 4 osztályu leányiskola. Tanerők: *Bérczine* H. Paula igazgató, özv. *Csereyné* Z. Anna, *Rézné Makay* Gizella és *Békésiné* Fülöp Piroska. Botrányos állapotok. Egy osztályban 115 növendék.

Beirtak az I. osztályba: **115**, kimaradt 22, (természetes, minden szülő félti a gyermekét) megbukott 25. Mikor akarja a város ezt az osztályt párhuzamositani; majd ha eléri a legmagasabb *európai* rekordot? A II. osztályba: 72, kimaradt 9, megbukott 13 (7 a hittanból); a III. osztályba: 67, kimaradt 8, megbukott 5; a IV. osztályba: 52, kimaradt 5, meghalt 1, megbukott 2. Középminőségü tantermek. Ez egy fedél alá kerül a fiuiskolával. Az épület terve készen van 12 esztendő óta.

(Vége köv.)

MÜVESZET.

A tordai dalkör hangversenye.

A kassai dalversenyről hazatérő tordai dalárdisták kedden este utba ejtették a Bazár vendéglőt s a kerti helyiségben végig énekelték magyar szerzőkből álló műsorukat, számszerint tiz müdalt. Összetartó munkájuk, nagyrészt iparos elemből álló társulatjuk buzgalma becsületére válnék Várad kulturnépének is. Mert tulajdonkép bennünket szégyenitettek meg ezek e derék férfiak, bennünket egy maroknyi város énekkedvelő társulata.

Domokos Andor unitárius kántor a karmesterük, kisebb hivatalnokokból, iparosokból álló, kevésbé muzsikális társulatát bámulatos fegyelmezettségük, fáradhatatlan tanulásuk oldaláról mutatta be. Kiváló hangot mindössze kettőt sikerült közöttük felfedezni, egy kellemes hangu tenoristát és egy kiváló gördülékeny mély hangot.

Előadásukban az emlitett készültség, hangjukon az ut fáradalma érzett.

Remekeltek a Lányi-féle közös versenydarab előadásánál, hol a szokatlan átmeneteknél biztos intonatióval haladtak keresztül a legkritikusabb részleteken. Legnagyobb hatást a Gaál-féle »*Szentelt Hamvak*« éneklésével értek el, melyben a darab dallamosságának is megvolt a maga része. Általában kedves estét szereztek a váradi dalszerető közönségnek.

Beiratások a Nemzeti Zenedében.

A »Nemzeti Zenedében« a növendékek beiratása f. évi augusztus hó 30-ától bezár. szeptember hó 5-ig az intézet helyiségében (Budapest IV. ker. Ujvilág utcza 14 sz.) naponként délelőtt 9—12 óráig történik. Ezen időn tul csakis külön igazgatói engedély alapján naponkint délután 3—5 óráig.

Mindkét nembeli növendékek felvétetnek az ének, zongora, orgona, czimbalom, hárfa, az összes vonós- és fuvó-hangszerek, továbbá az összhagzattani, zeneszerzési zenetörténeti és aesthetikai tanszakokba, a vonós négyes és zenekari iskolába, valamint az egyházi zene- és lythurgiai tanszakokba is. Beiratási dij 12 korona,

Budapest, 1901. évi aug. hó 20-án.

Bartay Ede,
kir. tanácsos,
a »Nemzeti Zenede«
igazgatója.

SZINHAZ.

Beiratások a sziniakadémián.

Az országos m. kir. szinmüvészeti akadémián a beiratások az előkészitő osztályba szeptember hó 7., 8., 9-én, az akadémia I., II-ik osztályába pedig szeptember 10. és 11-én tartatnak meg d. u. 3 órától kezdve.

Az országos m. kir. szinmüvészeti akadémiába való felvételhez megkivántatnak: a) Szinpadias, csinos alak. b) Tiszta kiejtésü, csengő hang. c) Kifejlett testi alkotás mellett (melyről az intézeti orvos ad véleményt) legalább 18 éves kor a férfiaknál, legalább 16 éves kor a leányoknál, mi hiteles okirattal bizonyitandó. d) Annyi müveltség és iskolai képzettségről való bizonyitvány, a mennyit e korban minden müvelt ifjutól megvárhatni, különösen a magyar nyelvtan alapos ismerete. e) Szülői vagy gyámi megegyezés. A mely jelentkezővel ezek nem személyesen jelennek meg, megegyezésüket hiteles iratban tartozik az illető felmutatni. f) A jelentkező növendék csupán a valóságos és törvényes családi nevén irathatja be magát. g) Jó magaviseletről szóló erkölcsi bizonyitvány, mely vagy iskolai bizonyitványnyal, vagy hatóságilag, vagy ismert egyének aláirásával mulhatlanul igazolandó. h) Minden ujonnan jelentkező az előkészitő osztályba csak próbaidőre vétetik fel; ennek leteltével ujabb vizsgálatnak vettetik alá. A fölvétel tehát nem végleges, a letelt próbaidő után a tehetségtelen, vagy hanyag növendék elbocsáttatik. i) A belépő uj növendék 2 korona beiratási dijat s 10 korona felvételi dijat, valamennyi növendék pedig 2 korona beiratási dijat, azonkivül 60 korona tandijt tartozik 2 részletben, u. m. 30 koronát a felvételkor és 30 koronát február 1-én előre fizetni. j) Minden fölvett növendék tartozik szülőivel, vagy gyámjával együtt az eléjök terjesztendő kötelezvényt aláirni.

Bővebb értesitést az intézet igazgatósága (Kerepesi-ut 1. sz. III. em.) készséggel ad.

Budapesten, 1901. augusztus hóban.

Az igazgatóság.

REGÈNY-CSARNOK.

A SANDASZEMÜ.

Irta: **Lucien Biart.**

Francziából: **K—ő.**

50.

Ez a hang nagy küzdelmeket, nagy belső szenvedést jelentett. Micaela ugy érezte, hogy a boldogság magával ragadja; hallgatott, mosolygott és könnyezett.

Tekintete találkozott Migueléval, de azonnal földre sütötte szép szemeit. Egy szót sem szólt, Miguel mégis megtudta, megérezte, hogy viszontszerettetik.

Brusco türelmetlen nyihogása felébresztette őket édes önkivületlenségükből. A nap leszállt, búcsusugarai átcsillogtak a lombos ágakon. Micaela lovára ült s vágtatni kezdett. Csakhamar azonban megállott és megfordult.

— Holnap! kiáltá Miguel.

Micaela csókot intett feléje s pirulva lovagolt hazafelé.

A vacsora visszavezette az ifju leányt a valóságba; a boldogság, mely lelke mélyét eltöltötte, hallgataggá tette, de jegyesének udvariassága és bókjai fájó gondolatokat keltettek benne. Hogyan adja atyjának tudtára, hogy unokabátyját nem szereti, mikor ezen házasság eszméje oly boldoggá tette őt? Hogyan mondja azt meg magának Ricardonak? Hogyan vallja be Miguel iránti szerelmét, kit atyja ellenségeként tekint?

— Kegyed szebb, mint a Madonna, mondá Anilda, mikor urnőjének hosszu haját kibontotta.

Micaela szemei fölcsillantak, sötét gondolatai eltüntek. Egy pillanatra büszkének érezte magát szépségében, melylyel Miguel szerelmét magának megszerezte.

Anélkül, hogy megbeszélték volna, a két szerelmes mindennap találkozott a magános völgyben, a hegyi patak mellett. A jövővel nem törődtek s kéz a kézben oly rövidnek találták az időt, oly gyorsan multak a perczek — pedig csak magukról s szerelmükről beszéltek.

Egy nap Miguel bejelentette, hogy egy halaszthatlan utazás három napig távol tartandja. Micaela azért mindennap elment a völgybe. A távollét sok szenvedést okozott neki, minden zajra figyelt, hátha előlép a bokrok közül Miguel, hogy lábai elé boruljon. Most ismerte meg szenvedélyének erejét, képtelennek érezte magát arra, hogy Miguel nélkül éljen és szomoruan gondolt a jövőre.

Három hét mult el igy. Micaela a tanyától nem messze találkozott mindig barátjával, együtt bementek az erdőbe, a ritkásabb helyeket keresve, hol lovaik egymás mellett haladhattak. Hallgatagon lépdeltek egymás mellett, egymásra néztek, mosolyogtak s boldogok voltak, hogy szabadon lehettek a nagy fák alatt, melyek oly titoktartók melyeknek susogása mégis olyan sokat mond.

Más alkalommal a távol sikságokat, ismeretlen vidékeket barangolták be s megpihentek egy-egy csörgedező pataknál. Egy délután valamelyik magas hegyre lovagoltak fel együtt.

— Nem volna-e nagy boldogság, ha szárnyunk volna, s fölrepülhetnénk messze, a honnan azok a sugarak eredtek, melyeknek fényét alig viseli el a szem? kérdé Micaela álmodozó tekintettel.

— Igen, szeretném, ha szárnyakkal rendelkezném, felelt Miguel. Akkor karjaimba ragadnám önt s elvinném az örök boldogság honába, melyet csak azóta ismerek, mióta az ön szerelmét birom. A föld lábaink alatt terül el s ugy érzem, hogy szavaimnak az égig kell emelkedniök. Esküszöm, hogy bármit rejt számunkra a jövő méhe, én mást soha sem fogok szeretni.

Micaela elragadtatva ismétlé e szavakat, melyeket Isten tudja hányadszor mondtak már el; azután szomoruan jöttek le a hegyről, mert a válás órája elérkezett.

Micaela egészsége ismét virágzó lett; arcza visszanyerte régi rózsás szinét, mely annyira tetszett atyjának, szemei csillogtak s Anilda nevetésébe gyakrabban vegyült az ő ezüstcsengésü kaczagása. Csak Ricardo nem örült Micaela jókedvének, mert észrevette, mily gondosan kerül menyasszonya minden alkalmat, hogy vele egyedül legyen. Ha énekelve találta, közeledtére azonnal elhallgatott s bosszus arcza mutatta, mennyire zavarja őt unokabátyja. Néha, midőn jövendő egybekelésüket felmerte említeni, Micaela felelet nélkül elfutott s nem csoda, hogy mindannyiszor mély sóhaj tört ki szegény fiu kebléből, valahányszor nagybátyja Micaela szerelméről beszélt neki.

(Folyt. köv.)

NYILTTÉR.

—

Meghivó Disznótorra!!

Van szerencsém vidám szivvel a tisztelt vendégeim és ismerőseim becses tudomására hozni augusztus 22-én reggeli 5 órakor történt

Szőke Jákób disznó gyászos elhunytát.

Hosszas hizása után ZSIVÁNOVICS ANTAL hentes magához szólitá s temetése

ma, csütörtök este 8 órakor

lesz, melyre tisztelt vendégeimet, jó ismerőseimet becses családjával együtt tisztelettel meghivom.

Kedélyes disznótor a „WÖBER"-szálloda diszes kerthelyiségében.

Friss kolbász, véres, májas, tüdős; jó toros-káposzta és turós-csusza mind fog párologni a tálban, melynek jó és izléses elkészitéséért kezeskedem, valamint tisztán kezelt **küküllőmenti** és **püspöki boraim, frissen csapolt dupla márcziusi és bajor-sör** pontos kiszolgálásáról mérsékelt ár mellett gondoskodom.

Szives látogatást kér

Kecskeméty István,
vendéglős.

TAVIRATOK.

—

Kettészakadt vonat.

Kassa, aug. 21. Kassáról táviratilag jelentik nekünk: Tegnapelőtt a Kassáról Oderbergbe induló 8. számu vonat a tihanyi alagutnál kettészakadt. Baj nem történt. Kassáról egy mozdonyt küldtek ki, a mely a vonatot kitolta az alagutból. (M. T. I.)

Szögyény Bécsben.

Bécs, augusztus 21. Szögyény-Marich László berlini osztrák-magyar nagykövet ma bécsbe érkezett. (M. T. I.)

Az egységes szabadelvü párt.

Kassa, aug. 21. A kassai szabadelvü párt tegnapi gyülésén *Eder* Ödön képviselő kijelentette, hogy nem fogad el ujabb mandátumot. A gyülés elhatározta, hogy *Beöthy* Ákossal szemben feltétlenül állit jelöltet. A gyülésből táviratilag üdvözölték Széll Kálmán miniszterelnököt és Podmaniczky Frigyes bárót, az országos szabadelvü párt elnökét. (M. T. I.)

Az alföldi viziutak.

Csongrád, augusztus 21. Tegnap délután a csongrádi főtéren mintegy 3000 ember részvételével népgyülés volt az alföldi viziutak kiépitése tárgyában. A gyülésen Kaszaniczky Dénes elnökölt. Horváth Mátyás figyelemmel hallgatott beszédére a népgyülés elhatározta, hogy egy legközelabb tartandó népgyülésen 50 tagu bizottságot választanak országos mozgalom szervezésére és Szivák Imre képviselőt felkérik a mozgalom támogatására. (M. T. I.)

Meghalt képviselő.

Budapest, aug. 19. (Saját tud. táv.) *Meszlényi* Lajos csákvári országgyülési képviselő ma hosszas szenvedés után meghalt. Ő volt az, ki *Barthával* együtt haza hozta *Turinból Kossuth* Lajos hült tetemeit. A képviselőház állandó humoristáját siratja; természetes humora még halálos ágyán sem hagyta el, közvetlen halála előtt igy szólt orvosához: »Itt ült a halál ágyam szélén, de kikosaraztam«.

Argentina és Chile.

Budapest, augusztus 21. A szenátusban a külügyminiszter egy interpellácziora azt válaszolta, hogy az ország külső viszonyai kitünőek. Az interpelláczió tárgyalása során a szenátus bizalmat szavazott a kormánynak. A miniszter kijelentette, hogy Argentina és Chile kormányai kötelezték magukat, hogy fegyvereiket egyetlen egygyel sem szaporitják. Ma már biztositva van a béke Argentina és Chile között. (M. T. I.)

Kamatláb-emelés.

Madrid, augusztus 21. A spanyol bank elhatározta, hogy a kamatlábat 3 és fél százalékra, a közalapokból adott kölcsönöknél pedig 1 százalékra emeli. (M. T. I.)

A pestis.

Konstantinápoly, aug. 21. (Saj. tud. táv.) Törökországban különösen *Konstantinápoly* környékén nagyon gyakran fordulnak elő pestis esetek. Emiatt a nemzetközi egészségügyi tanács elrendelte a Konstantinápolyból elmenő szállitmányok orvosi megvizsgálását.

Tizenegyezer koronás per.

Budapest, aug. 21. (Saját tud. táv.) *Orley* Flóra megnyerte *Krecsányi* Ignácz szinigazgató ellen inditott 11 ezer koronás perét. Ma hagyta ugyanis helyben a Curia a kir. Tábla itéletét.

Baleset az esküténi hid épitésénél.

Budapest, aug. 21. (Saját tud. táv.) Alig mulik el hét, hogy az esküténi hid épitésénél valami szerencsétlenség ne történjék. Az eddigi áldozatok száma ismét szaporodott egygyel. Halász Lajos 18 éves napszámos tegnap reggel egy 9 méter magas állványról leesett és összezuzott tagokkal eszméletlenül terült el a földön. A haldokló Halászt az előhivott mentők elszállitották a Rókus-kórházba.

KOZGAZDASAG.

—

Ménlovak előállitása. Mindazon nagyváradi és biharmegyei *méntulajdonosok*, kik eladó ménlovaikat megvétel végett az állami lótenyész intézetek részére felajánlották; teljes koru méneiket, bizottsági megszemlélés s esetleg megvásárlás végett *Nagyváradon folyó évi szeptember 21-én* előállithatják. A megvásárolt ménlovak, a helyszinen fognak azonnal átvétetni vételáruk pedig az eladó által megnevezendő kir. adóhivatalnál fog folyóvá tétetni.

Nagyváradi hetivásár.

Vásári árjegyzék a nagyváradi piaczon 1901. aug. hó 20-ik napján tartott vásárban eladott termesztmények és élelmiszereknek.

Tiszta buza: 11.20—13.60. Kétszeres buza 11.60—11.—. Rozs 12.——11.40. Arpa 11.60—11.—. Zab 11.20.—11.20. Tengeri: 10.40.—10.—. Borsó 34.—. Lencse 40.—. Bab 15.—. Köleskása 24.—. Burgonya 5.—. 100 kiló lángliszt 26.50. zsemlyeliszt 26.—. fehérkenyér liszt 25.—, barnakenyér liszt 22.—. széna fuvarral 5.—, szalma 1.10 Szalonna 100.—, 6 kiló zsup-szalma —16, 150 dkg alom-szalma —10. 1 köbm. bükkfa 6.40, tölgyfa 6.—, cserfa 6.70, 100 kiló marhahus —.96, öntött gyertya —.84 Lámpaolaj —.80. 1 liter ó-bor 1.—. Uj-bor —.80. Pálinka —.72, Szilva-pálinka 1.80, Szesz 2.—. 1 mm. kősó 21.50, nyers fagyu —.48. olvaszt. fagyu 72—, szapan 48.—, mosott birka gyapju —.—.—. magyar gyapju —.—.—, Egy hektoliter óbor 64.—, uj bor 52.—, mész 2.30, kemény faszén 3.20, puha faszén 3.—. kendermag 23.—. köles —.— repcze 24.—, dió 52.—, mogyoró—.—, aszalt szilva —.—. Egy kilogramm savanyu káposzta —, szalona 1.28, sertéshus 1.04, juh-hus 68, veres hagyma 12, fog hagyma 36, bors 2.20, paprika 2.40, barnakenyér 20. Egy liter kőolaj 44, mm. bükköny —.—, 1 mm. luczernamag —.—. 1 mm. lóhere —.—, 1 mm. burgondi ——.

Marha árláblázat 1901. aug. hó 20-ról. Egy pár első rendü jármas ökör 640—740, egy pár másodrendü jármas ökör 560—630, egy pár harmadrendü jármas ökör 260—540, 1 drb fejős tehén 120—240. 1 drb vágó ökör 250 kgr. 170—250. 1 drb vágó tehén 150 kgr. 120—185, 2 drb. veres borju 28—50, 1 drb. fél éves borju 38—54, 1 drb egy éves borju 46—80, két éves borju 76 240. 1 drb hizott sertés 88—160, 3 ár fél éves 30—36, 1 pár egy éves sertés 40—64, 1 pár két éves sertés 74—140. 1 drb igás ló 180—260, 1 pár ökörbőr 40—52, 1 pár tehénbőr 26—36. 1 pár bojubőr 10—22, 1 pár lóbőr 10—20.

Forgalmi kimutatás 1901. évi aug. hó 20-ról. Tiszta buza körülbelül 7000 hltr, kétszeres buza 900 hltr, rozs 2000 hltr, árpa 700 hkl. zab 600 hltr, tengeri 230 hltr, burgonya 300 hltr. Lábas jószágok: Hizott sertés mintegy 130 drb, félhizott 180, sovány 220, süldő 580, malacz 600, hizott marha 16, jármas ökör 550, fejős tehén 280, borju 330, bivaly 18, juh és kecske 235, ló 474.

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántúl« eredeti távirata. —

Határidők.

Budapest, aug. 21.

Buza októberre	0.—
Buza áprilisra	—.—
Tengeri	0.—
Rozs okt.	0.—
Zab ápr.	0.—
Káposzta, repcze, aug.	—.—

Értéktőzsde.

Budapest, aug. 21.

Osztrák hitel	—.—
Magyar hitel	—.—
Államvasut	—.—
Rimamurányi	—.—
Magyar jelzálog	—.—
Salgótarjáni	—.—
Wagon-kölcsön	—.—

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1901. aug. 21-én.

Magyar aranyjáradék 4%	118.60
Magyar koronajáradék	93.15
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4½%	122.—
Magyarvasuti kölcsön ezüstben 2½%	100.60
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	118.50
Magyar földtehermentesitési kötvény 4%	92.75
Italmérési jog megváltási kötvény	100.—
Horváth-szlavónföldtehermentési kötvény	93.50
Magyar nyeremény-sorsjegy-kölcsön	173.50
Tiszaszabályozásés szegedi sorsjegyek kölcsön	144.—
Osztrák járadékpapirban	98.75
Osztrák járadék ezüstben	98.65
Osztrák járadék aranyban	118.—
Osztrák korona járadék	95.75
Osztrák államsorsjegyek	140.—
Osztrák magyar bank részvény	16.75
Magyar hitelbankrészvény	644.50
Osztrák hitelintézet részvény	635.50
Párisi vista	94.90
20 frankos arany (Napoleond'or)	19.04
Németbirodalmi márka	117.15
London vista	239.50
20 márkás arany	23.43

A szerkesztőért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Van szerencsénk a n. érdemü közönség szives tudomására adni, hogy az alant jegyzett czikkek **árait mélyen leszállitottuk és**

teljesen kiárusitjuk

u. m. **Szines selyem kelmék, nyári női ruha szövetek, mosó zefir, batiszt, angol vászon és fehér batisztok.**

Szövött áru kesztyük, gyermek- és fiu trikó ing, nadrág, netz ingek.

Tenis flanell és satin ingek, övek, sapkák és egyéb idény czikkeket.

Az összes raktáron levő napernyőket, blousokat és női füzőket

minden elfogadható árban eladjuk.

Tisztelettel

Kunz József és társa czég,

Nagyvárad, Szt. László-tér.

146—40—0

FÜRDŐI MENETREND.

Érvényes 1901. május 1-től.

Nagyvárad—Püspök-fürdő—Félix-fürdő.

		Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.
Nagyvárad	indul	7 30	9 50	—	—	4 35	—	8 58
Vásártér	»	7 22	9 46	*11 33	2 35	4 27	6 48	8 50
V.-Velencze	»	7 40	10 00	11 49	3 01	4 45	7 05	9 15
Rontó †	»	7 54	10 14	12 03	3 14	4 59	7 18	9 29
Püspök-fürdő	»	8 05	10 25	12 09	3 21	5 09	7 26	9 39
Félix-fürdő	érk.	8 17	10 37	12 20	3 32	5 21	7 37	9 51

Félix-fürdő—Püspök-fürdő—Nagyvárad.

		Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.
Félix-fürdő	indul	8 20	10 42	*12 21	3 35	5 24	7 41	9 53
Püspök-fürdő	»	8 38	11 00	12 32	3 47	5 41	7 53	—
Rontó †	»	8 42	11 04	12 36	3 51	5 45	7 58	10 00
V.-Velencze	»	8 55	11 17	12 49	4 06	6 00	8 11	10 13
Vásártér	»	9 05	11 31	1 04	4 21	6 08	8 26	10 20
Nagyvárad	érk.	9 11	11 27	—	—	6 15	—	10 33

A *-gal jelölt csak vasár- és ünnepnap közlekedik

Hirdetések felvétetnek a kiadóhivatalban.

SZENT LÁSZLÓ KÖNYVNYOMDA R. T.

Nagyvárad, Apácza-utcza 3. szám.

Művek, folyóiratok, hirlapok, **vonalzatok,** gazdasági nyomtatványok, egyházi, községi és egyéb hivatalos nyomtatványok, körlevelek, levélboritékok.

Elvállal és készit: izléses kivitelben mindennemü **nyomdai munkákat** jutányos árak mellett. Vidéki rendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Levélfejek, számlák, falragaszok, **báli meghivók,** tánczrendek, étlapok, **naptárak,** palaczkfeliratok, névjegyek, **gyászlapok** stb. a nyomdai szakba vágó nyomtatványok készitése.

A lat. és gör. szert. kath. egyházmegyei nyomtatványok raktára.

Hirdetések felvétetnek a kiadóhivatalban.

Nyomatott a Szent László-nyomdában Nagyváradon.